

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/39/2024
Identifikačné číslo spisu:	6118347754
Dátum vydania rozhodnutia:	23.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Zajacová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6118347754.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Eriky Zajacovej v spore žalobcu: obchodná spoločnosť RUŽINOV INVEST, s. r. o., Bratislava, Šustekova 49, IČO: 36 861 685, zastúpená Advokátska kancelária Cubinková, s.r.o., Bratislava, Mickiewiczova 2, IČO: 47 246 910, proti žalovanému: Mestská časť Bratislava - Ružinov, Bratislava, Mierová 21, IČO: 00 603 155, o zaplatenie 191.974,23 eura s príslušenstvom, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 50C/75/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2023 sp. zn. 3Co/96/2022 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaný nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13. decembra 2021 č. k. 50C/75/2018-303 žalobu žalobcu zamietol a vyslovil, že žalovanému sa voči žalobcovi nepriznáva nárok na náhradu trov konania.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa podanou žalobou zo 06. 10. 2018 domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 191.974,23 eura s príslušenstvom titulom náhrady za užívanie pozemkov. Uviedol, že je výlučným vlastníkom pozemkov nachádzajúcich sa v katastrálnom území R., obec Bratislava, zapísaných na LV číslo XXXX, ktoré nadobudol kúpnu zmluvou, ktorej vklad vlastníckeho práva bol povolený dňa 23. januára 2009. Na pozemkoch parcela číslo 1297/15, číslo 1297/17 a číslo 1297/18 sa nachádza stavba základnej školy M. X, súpisné číslo XXXX, zapísaná na LV číslo XXXX, pre katastrálne územie R., vo výlučnom vlastníctve žalovaného. Žalovaný nadobudol vlastnícke právo k predmetnej stavbe zmluvou o bezodplatnom prevode nehnuteľnosti do vlastníctva mestských častí uzatvorenou s Hlavným mestom SR Bratislava, ktorej vklad bol povolený do katastra nehnuteľností dňa 17. 02. 2012. Žalovaný užíva pozemky vo výlučnom vlastníctve žalobcu ako zastavané plochy pod existujúcimi stavbami základnej a materskej školy, ako aj parkovú zeleň, chodníky, účelové komunikácie a spevnené plochy oploteného areálu, pričom k týmto pozemkom nemá zmluvne dohodnuté právo a za užívanie pozemkov žalobcovi neposkytuje žiadnu náhradu. Výšku kompenzácie za

užívanie pozemkov žalobca preukazoval znaleckým posudkom číslo 42/2018 z 10. septembra 2018, kedy za obdobie od 1. januára 2016 do 31. júla 2018 náhrada vo forme nájomného predstavovala sumu 273.585,36 eura, t. j. 290,43 eura denne a za totožné obdobie ako náhrada za obmedzenie vlastníctva vecným bremenom predstavovala sumu 73.815,12 eura t. j. 78,36 eura denne. Súd prvej inštancie nárok uplatnený žalobcom posúdil ako nárok na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom podľa zákona č. 66/2009 Z. z. a nie ako nárok z bezdôvodného obohatenia. Vychádzal z ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, kedy v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/17/2019 bolo ustálené, že „právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniká ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona a nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z.“ V tomto rozhodnutí Najvyšší súd SR poukázal na ďalšie rozhodnutia v obdobnej veci s rovnakým záverom pod sp. zn. 2Cdo/194/2018, pričom tento bol akceptovaný aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení pod sp. zn. IV. ÚS 539/2020. Konštatoval preto, že za obmedzenie vlastníckeho práva patrí vlastníkovu pozemku zaťaženého vecným bremenom jednorazová náhrada. Ďalej sa zaoberal vznesenou námietkou premĺčania, kedy žalobca si uplatnil majetkové právo, ktoré sa premĺčuje v zmysle § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka vo všeobecnej trojročnej premĺčacej dobe, ktorá plynie odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať prvý raz, teda od 01. 07. 2009 s tým, že žalobca si mohol nárok na náhradu uplatniť do 30. 06. 2012, a preto sa tento odo dňa 01. 07. 2012 premĺčal. Keďže v prejednávanej veci bola vznesená námietka premĺčania, súd nemohol priznať žalobcovi ním uplatnenú pohľadávku, a preto jeho žalobu v celosti zamietol bez toho, aby posudzoval výšku uplatneného nároku.

1.2. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalovanému, ktorý mal vo veci plný úspech (§ 255 ods. 1 CSP), nepriznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi, keďže mu žiadne trovy v konaní nevznikli.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 31. mája 2023 sp. zn. 3Co/96/2022 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zamietajúceho výroku a vo výroku o náhrade trov konania potvrdil a žalovanému nepriznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné a odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil ako vecne správny.

2.1. Odvolací súd sa po preskúmaní súdneho spisu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom sa tento podrobne zaoberal dôvodnosťou nároku žalobcu na zaplatenie náhrady za obmedzenie jeho vlastníckeho práva zo strany žalovaného v období od 08. 10. 2016 do 31. 07. 2018 v sume 191.974,23 eura s príslušným úrokom z omeškania. Konajúci súd správne ustálil existenciu právneho titulu, na základe ktorého žalovaný užíva pozemky pod stavbou základnej školy ako aj príľahlé pozemky vo vlastníctve žalobcu, tento správne právne posúdil ako vecné bremeno v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., rovnako dospel k správne záveru o jeho charaktere ako vecného bremena in rem, za ktoré patrí žalobcovi peňažná náhrada, nakoľko v dôsledku existencie vecného bremena je obmedzené jeho vlastnícke právo; peňažná kompenzácia má povahu jednorazovej náhrady a keďže je majetkového charakteru, podlieha premĺčaniu vo všeobecnej trojročnej premĺčacej dobe, ktorá v prípade žalobcu začala plynúť počnúc dňom 01. 07. 2009 a uplynula dňom 01. 07. 2012. S prihliadnutím na dôvodne vznesenú námietku premĺčania konajúci súd následne žalobu zamietol.

2.2. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie uviedol, že vecné bremeno vzniklo na pozemkoch žalobcu z dôvodu splnenia podmienok stanovených v § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., keďže základná škola bola stavbou, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec a bola povolená podľa platných právnych predpisov. Predmetné vecné bremeno zostalo zachované aj po prevode vlastníctva stavby z Hlavného mesta SR Bratislavy na žalovaného, ako mestskú časť Bratislavy, a to s ohľadom na jeho charakter. Nepochybne tu totiž ide o vecné bremeno in rem spojené s vlastníctvom nehnuteľnosti, pre ktoré platí, že je zriadené v prospech niekoho iného a obmedzený je každý vlastník nehnuteľnosti. Povinnosť, ktorá obmedzuje vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného niečo strpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať, by bolo možné zriadiť aj v rámci záväzkového obligáčného vzťahu a iba v takom prípade by bola viazaná výlučne na osoby, ktoré takú zmluvu uzavreli. Pri zmene vlastníka nehnuteľnosti by povinnosť zanikla. Vecné bremeno v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. tým, že je spojené s vlastníctvom nehnuteľnosti, nezaniká ani prechodom, ani prevodom nehnuteľnosti na

iného vlastníka, ale trvá ďalej, pričom uvedené platí i v prípade oprávnení z vecného bremena. Aj tu so zmenou vlastníctva prechádza na nového vlastníka nehnuteľnosti oprávnenie plynúce z vecného bremena. Súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 8Cdo/17/2019 s tým, že judikatúra najvyšších súdnych autorít je v otázke povahy vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. ako vecného bremena in rem jednotná. Odvolací súd sa nestotožnil s námietkou žalobcu, že toto rozhodnutie je len rozhodnutie s iným právnym názorom a ako také nepredstavuje ustálenú súdnu prax. Poukázal na judikát R 71/2018, ktorý stanovil, čo patrí do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/17/2019 síce nebolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, pričom bolo uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod číslom 1/2022, avšak závery v ňom vyjadrené neboli neskoršími rozhodnutiami Najvyššieho súdu spochybnené alebo prekonané. K obsahovo identickým záverom dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2Cdo/194/2018, 1Cdo/99/2019, 7Cdo/26/2014, 3Cdo/49/2014 a tieto závery nepovažoval za ústavne nekonformné ani Ústavný súd Slovenskej republiky (IV. ÚS 539/2020). V kontexte posúdenia vecného bremena viažuceho sa k pozemkom žalobcu ako vecného bremena in rem vyhodnotil odvolací súd za nesprávnu argumentáciu žalobcu, podľa ktorej má vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. povahu in personam. Tú pritom žalobca založil na výklade legislatívnej skratky „vlastník stavby“ použitej v § 2 ods. 1 citovaného zákona, avšak bez zohľadnenia základných aspektov viažucich sa k podstate vecného bremena ako vecného práva spojeného s vlastníctvom nehnuteľnosti. Je nepochybné, že vecné bremeno v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. predstavuje verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva, keď oprávnenie držať a užívať pozemok pod stavbou prislúcha druhovo vymedzenému subjektu, obci alebo vyššiemu územnému celku, a teda obmedzenie vlastníckeho práva vlastníka pozemkov je odôvodnené verejným záujmom (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/99/2019). Žalovaný ako mestská časť Bratislavy vykonáva samosprávu Bratislavy a prenesenú pôsobnosť v rozsahu vymedzenom zákonom a štatútom Bratislavy, pričom má postavenie obce. Vlastnícke právo k stavbe základnej školy nadobudol v dôsledku bezodplatného prevodu od Hlavného mesta SR Bratislava, ktorý súvisel s prechodom pôsobností z orgánov štátnej správy na obce na úseku školstva podľa § 2 písm. g) zákona č. 416/2001 Z. z., čo vyplýva i z bodu 3 zmluvy o bezodplatnom prevode nehnuteľnosti z 20. 12. 2011. Vzhľadom na uvedené potom nemožno vznik vecného bremena posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku, keď je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno, ktorú podstatu právnej úvahy a závery z nej vyplývajúce považoval za ústavne udržateľné aj Ústavný súd Slovenskej republiky (IV. ÚS 227/2012). Na túto skutočnosť pritom nemal vplyv poukaz žalobcu na iné rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave pod sp. zn. 3Cob/31/2020, ktoré predstavuje odklon od právneho názoru prezentovaného ustálenou súdnou praxou.

2.3. Keďže vecné bremeno na pozemkoch vo vlastníctve žalobcu vzniklo zo zákona ku dňu 01. 07. 2009, mohol si žalobca uplatniť nárok na peňažnú kompenzáciu len v rámci všeobecnej trojročnej premlčacej doby s tým, že po jej uplynutí sa jeho nárok premlčal. Žalobca podal žalobu na súd dňa 06. 10. 2018, a preto možno prisvedčiť názoru konajúceho súdu, že ju podal po uplynutí premlčacej doby a takto premlčané právo mu potom nemožno priznať. Preto boli správne závery súdu prvej inštancie, ktorý zamietol nárok žalobcu.

2.4. Odvolací súd rozhodol o nároku na náhradu trov odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanému, ktorý mal v odvolacom konaní plný úspech, nepriznal nárok na ich náhradu voči žalobcovi, nakoľko z obsahu spisu vyplýva, že mu v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

3. Proti potvrdzujúcemu rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2023 č. k. 3Co/96/2022 podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b), c) CSP. Namietal, že daným rozsudkom došlo k porušeniu práva žalobcu na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Mal za to, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená otázka, akej povahy je vecné bremeno vzniknuté podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., teda či toto zákonné vecné bremeno je povahy in rem alebo povahy in personam. Ďalej namietal

výrazný zásah do vlastníckeho práva vlastníka pozemku obmedzením jeho vlastníctva vecným bremenom vzniknutým podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., z dôvodu ktorého je vlastník pozemku vylúčený z výkonu svojich vlastníckych práv. Zároveň mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, a to čo do charakteru odpłaty za vecné bremeno vzniknuté podľa zákona č. 66/2009 Z. z., to znamená, či jednorazového alebo opakovaného.

3.1. Žalobca v prvom rade namietal, že judikatúra najvyšších súdnych autorít, na ktorú odkazuje odvolací súd v napadnutom rozhodnutí, neobsahuje žiadnu právnu analýzu, pokiaľ ide o posúdenie povahy vecného bremena vzniknutého podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Podstata zákonných vecných bremien spočíva v tom, že ide o verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva. Z povahy vecného bremena in rem vyplýva, že práva z neho prechádzajú na každého vlastníka panujúcej nehnuteľnosti bez ohľadu na právny status nadobúdateľa. Dôvod, z akého došlo k prevodu vlastníckeho práva k stavbe základnej školy v prospech žalovaného je právne irelevantný. Odvolací súd neozrejmil svoje právne úvahy, akou cestou dospel k právnemu záveru o povahe predmetného zákonného vecného bremena in rem. Zákon č. 66/2009 Z. z. je lex specialis vo vzťahu k Občianskemu zákonníku, kde je všeobecná úprava vecných bremien a ktorý rozlišuje vecné bremeno in rem alebo in personam. Obec alebo vyšší územný celok, ktorý sa stal vlastníkom stavby prechodom z vlastníctva štátu bez majetko - právneho usporiadania vlastníctva k pozemku, môže poskytnúť zámennou zmluvou s vlastníkom pozemku pod stavbou náhradný pozemok, ktorý je v jeho vlastníctve. Rozsah pôsobnosti zákona je definovaný v § 1, v zmysle ktorého sa zákon vzťahuje na usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku, ktoré prešli do vlastníctva obce alebo vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov. V prípade vecného bremena in rem práva jemu zodpovedajúce prevodom vlastníckeho práva k panujúcej nehnuteľnosti nadobúda každý vlastník panujúcej nehnuteľnosti. Zákonodarca pojmu „vlastník stavby“ použitom v § 4 ods. 1 citovaného zákona pri úprave v prospech koho vzniká predmetné vecné bremeno nedal iný význam, aký dal tomuto pojmu v § 2 ods. 1 zákona, kedy za vlastníka stavby, v prospech ktorého predmetné vecné bremeno vzniklo, sa považuje len vlastník stavby vymedzený v § 2 ods. 1 zákona. Žalobca uvádza, že charakter vecného bremena sa rozlišuje zásadne podľa toho, v prospech koho je zriadené. Zákonné vecné bremená predstavujú verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva v nadväznosti na § 123 Občianskeho zákonníka, ktorý limituje oprávnenie vlastníka medzami zákona (II. ÚS 500/2018). Právny inštitút zákonného vecného bremena je tak tvorený normami verejnoprávnymi a normami súkromnoprávnymi. Z dôvodu, že vlastnícke právo vlastníka pozemku bolo obmedzené verejnoprávnou normou, je vylúčený extenzívny výklad zákonnej úpravy vecného bremena vzniknutom podľa § 4 ods. 1 zákona a je neprípustné pod normatívne pôsobenie zákona okruh osôb oprávnených z predmetného vecného bremena výkladom rozširovať nad rozsah oprávnených osôb definovaných v § 2 ods. 1 zákona. Cieľom zákona je majetkovoprávne usporiadanie vzťahov ich scelením v jednej osobe na podnet vlastníka stavby definovanom v § 2 ods. 1 zákona, ktorý je povinný vlastníkovi pozemku poskytnúť protiplnenie (náhradný pozemok, finančnú náhradu). Žalobca je preto toho názoru, že z dôvodu špeciálnej úpravy režimu zákonného vecného bremena obsiahnutej v zákone, a to záväznej zákonnej definície vlastníka stavby, rozsahu pôsobnosti zákona a cieľa zákona je predmetné vecné bremeno povahy in personam. Ak by to tak nebolo, vznikla by tak ako v danom prípade situácia, kedy osobou oprávnenou z vecného bremena vzniknutom podľa zákona by bol jej aktuálny vlastník, teda každý nadobúdateľ stavby, v prípade ďalšieho prevodu vlastníckeho práva k stavbe zo strany žalovaného jej ďalší nadobúdateľ. Argumenty uvedené vyššie už žalobca predniesol v pôvodnom konaní a odvolací súd na ne žiadnym spôsobom nereagoval. Tým, že odvolací súd v odôvodnení nereagoval na zásadnú a relevantnú námietku súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenej žalobcom, tento nedostatok je potrebné považovať za prejav arbitrárnosti. V otázke povahy nároku na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom vzniknutým podľa zákona ako opakovaného alebo jednorazového plnenia, k zjednoteniu alebo zovšeobecneniu rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR prijatím stanoviska alebo judikátu, ani vydaním rozhodnutia veľkého senátu doposiaľ neprišlo. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/2/2014 z 23. apríla 2015. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu by vznikla len rozhodnutím veľkého senátu občianskoprávneho kolégia, rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/17/2019 z 30. novembra 2020 nie je možné zahrnúť pod pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Súdny Slovenskej republiky zhruba 8 rokov po účinnosti zákona priznávali vlastníkom

pozemkov z titulu obmedzenia ich vlastníckeho práva náhradu vo forme opakovaného plnenia (viď uznesenie Najvyššieho súdu SR z 23. apríla 2015 sp. zn. 4MCdo/2/2014 ako aj rozsudky Okresného súdu Bratislava I a Krajského súdu v Bratislave). Rozhodovacia prax súdov v tejto právnej otázke, bez legislatívnej zmeny zákona, sa zmenila po rozhodnutiach najvyšších súdnych autorít - Najvyššieho súdu SR, Ústavného súdu SR vo veciach náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva zriadeného podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vydaných po roku 2018, teda po uplynutí všeobecnej trojročnej premlčacej doby. Žalobca podával žalobu v roku 2018, teda v čase, kedy súdy prvej inštancie aj odvolacie súdy konštantne judikovali, že náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom je opakujúceho sa charakteru (rozsudok Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 32Cb/48/2011 z 20. mája 2019 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Cob/21/2020 z 08. septembra 2021).

3.2. Žalobca je toho názoru, že náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom je opakujúceho sa charakteru, pretože vecné bremeno vzniknuté podľa zákona nie je definitívnym riešením vzťahu vlastníka pozemku a stavby. Zásah do vlastníckeho práva vlastníkov pozemkov vecným bremenom môže byť výrazne rozdielny z dôvodu plošnej výmery a lokalizácie príľahlej plochy, poskytnutie náhrady vo forme opakujúceho sa plnenia nie je vylúčené a možno o ňom v takomto prípade uvažovať (rozhodnutie Ústavného súdu SR zo 16. decembra 2009 sp. zn. III. ÚS 237/2009). Zákon neurčuje žiadnu lehotu na usporiadanie majetkovoprávných vzťahov k pozemku a nenúti vlastníka stavby podať v konkrétnej lehote návrh na začatie konania o pozemkových úpravách. Zaplatením jednorazovej náhrady za obmedzenie vlastníctva k pozemku sa povinnosti vlastníka stavby voči vlastníkom pozemkov skončili. Zaplatenie jednorazovej náhrady tak nepovažuje za spravodlivé a označuje to za porušenie rovnováhy medzi ochranou majetku vlastníka pozemku a požiadavkami všeobecného záujmu, čím dochádza k porušeniu práva žalobcu ako vlastníka pozemku zaťaženom zákonným vecným bremenom podľa článku 20 ods. 1 a článku 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Zákon tak obmedzil právo vlastníka pozemku nielen k zastavanému pozemku, ale aj k príľahlej ploche. Žalobca je tak úplne vylúčený z užívania pozemkov v jeho vlastníctve. Súdy by mali mať na zreteli základný účel sporového konania - poskytnutie spravodlivej ochrany subjektívnym právam účastníkov.

4. K podanému dovolaniu sa písomne vyjadril žalovaný, ktorý žiadal, aby dovolací súd predmetné dovolanie buď odmietol ako neprípustné alebo zamietol ako nedôvodné. Poukázal na tú skutočnosť, že žalobca opakovane uvádza argumenty, s ktorými sa druhostupňový súd riadne vysporiadal a náležite odôvodnil. Je nesporné, že oprávnenie žalovaného užívať pozemky žalobcu vyplýva zo zákona č. 66/2009 Z. z. a jedná sa o vecné bremeno, ktoré vzniklo priamo zo zákona, pričom toto vecné bremeno je spojené s vlastníctvom nehnuteľnosti a prechádza s vlastníctvom veci na nadobúdateľa, teda je obmedzený každý vlastník nehnuteľnosti v zmysle § 151n ods. 2 Občianskeho zákonníka. Po prechode stavby základnej školy na obec došlo dňom 01. 07. 2009, teda dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. k zriadeniu zákonného vecného bremena k pozemkom vo vlastníctve žalobcu v prospech vlastníka budovy školy, pričom je irelevantné, že až následne neskôr došlo bezodplatným prevodom k zmene vlastníka tejto budovy z Hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislava na Mestskú časť Bratislava - Ružinov. So zmenou vlastníctva nehnuteľnosti prechádza na nového vlastníka nehnuteľnosti oprávnenie plynúce z vecného bremena. Pokiaľ ide o povahu nároku na náhradu, existuje pomerne ustálená rozhodovacia prax súdov, podľa ktorej náhrada za takéto obmedzenie má povahu jednorazového plnenia (uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018, z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019, uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. októbra 2020 sp. zn. IV. ÚS 539/2020). Jednorazové plnenie je majetkovým právom, ktoré sa v súlade s § 100 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka premlčuje vo všeobecnej premlčacej dobe troch rokov, ktorá plynie odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz, v tomto prípade od 01. 07. 2009, keď nadobudol účinnosť zákon č. 66/2009 Z. z. a táto doba uplynula dňom 01. 07. 2012. Žalobca si náhradu uplatnil 06. 10. 2018, a preto vzhľadom na vznesenú námietku premlčania nebolo možné žalobcovi priznať uplatnený nárok. V obdobnej právnej veci rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením z 18. decembra 2019 č. k. 15Co/355/2017, kde rovnako odvolací súd konštatoval, že finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová a nemá charakter opakovaného plnenia. Dovolať bol účastníkom tohto konania a nepodal voči tomuto uzneseniu dovolanie. Čo sa týka uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MCdo/2/2014 z 23. apríla 2015, Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 19. januára 2016 č. I. ÚS 349/2015 toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil Najvyššiemu súdu SR

na ďalšie konanie. Žalovaný sa nestotožňuje s tvrdením žalobcu, že rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/17/2019 z 30. novembra 2020 nie je možné zahrnúť k rozhodnutiu predstavujúcemu ustálenú rozhodovaciu prax. V tomto rozhodnutí Najvyšší súd SR vyslovil názor, že „právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniká ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona a nemôže tomu byť inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Ide o ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu“. V prípade vecného bremena podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 66/2009 Z. z. ide o verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva, pretože oprávnenie držať a užívať pozemok neprislúcha konkrétnej osobe, ale druhovo vymedzenému subjektu - obci alebo vyššiemu územnému celku a obmedzenie vlastníckeho práva je odôvodnené verejným záujmom. Okrem toho Najvyšší súd Slovenskej republiky sa už zásadnou právnou otázkou nastolenou dovolateľom zaoberal v inom dovolacom konaní s tým, že čo sa týka právneho posúdenia veci odvolacím súdom, z jeho odôvodnenia je zrejmé, že odvolací súd dal odpoveď na všetky podstatné a skutkové a právne otázky týkajúce sa uplatneného nároku, pričom dôvody rozsudku sú jasné a presvedčivé. Dovolenie nie je ďalším odvolaním a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu.

5. K podanému vyjadreniu sa vyjadril žalobca, ktorý uviedol, že považuje za nepravdivé tvrdenie, že právna otázka povahy vecného bremena bola riešená. V prípade, ak by vecné bremeno vzniknuté podľa zákona malo byť charakterom in rem, práva z neho vyplývajúce by po zmene vlastníckeho práva k panujúcej nehnuteľnosti bol oprávnený vykonávať každý nadobúdateľ, nielen osoby vymedzené druhovo, napríklad obce a vyššie územné celky. Povaha vecného bremena sa určuje pri jeho zriadení a rozlišujúcim kritériom je to, v prospech koho bolo vecné bremeno zriadené. Zriadenie vecného bremena zákonom je iba dočasným riešením. Konanie o pozemkových úpravách k pozemkom pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce, bolo pôvodne upravené v zákone č. 66/2009 Z. z. a od 01. septembra 2022 je upravené v zákone č. 330/1991 Zb. Pozemkové úpravy nemožno začať bez žiadosti a možno ich začať iba na základe žiadosti obce alebo vyššieho územného celku, do vlastníctva ktorých prešla stavba. Z ustanovenia § 4 ods. 1 zákona je nepochybné, že predmetné vecné bremeno je zriadené v prospech vlastníka stavby, ktorým sa v zmysle § 2 ods. 1 zákona rozumie obec alebo vyšší územný celok. Žalobca teda opätovne dáva do pozornosti, že ak by žalovaný vlastnícke právo nadobudol prevodom od Hlavného mesta Bratislavy pred účinnosťou zákona, vecné bremeno k pozemkom by nevzniklo. Opätovne poukázal na rozhodnutie sp. zn. 4MCdo/2/2014, ktoré bolo síce neskôr Ústavným súdom SR zrušené, ale nie z dôvodu neakceptovania právnej argumentácie, ale z dôvodu ústavne nesúladného výkladu o prípustnosti mimoriadneho dovolania v zmysle § 243e ods. 1 OSP. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/17/2019 nedalo uspokojivé odpovede, z akého dôvodu zákonné vecné bremená vzniknuté podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. a podľa § 4 ods. 1 zákona dovolací súd považoval za zhodné, keďže predmetné vecné bremená upravujú rozličné situácie a ich zákonná konštrukcia je zásadne odlišná. Žalobca tak nesúhlasí s tvrdením žalovaného, že rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/17/2019 z 30. novembra 2020 a rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR, na ktoré dovolací súd v rozhodnutí odkazuje, bola riešená právna otázka povahy primeranej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom zriadeným zákonom, ktorú žalobca vo svojom dovolaní nastoľuje. Nemožno tiež prehliadnuť, že sama osebe nech je akokoľvek judikatúra frekventovaná, nie je dôkazom o správnosti zaužívanej praxe ani dôkazom o ústavnej súladnosti zaužívanej praxe. Ak verejný záujem na zásahu do vlastníctva existuje, potom vlastník musí dostať primeranú náhradu za vykonaný zásah. Vlastník na prospech verejnému záujmu robí dosť tým, že musí strpieť obmedzenie vlastníctva, nemožno od neho spravodlivo žiadať, aby obmedzenie strpel zadarmo či dokonca na svoje náklady. Neposkytnutie náhrady alebo poskytnutie náhrady, ktorá nie je primeraná povahe a rozsahu zásahu do vlastníctva, je v rozpore s princípmi materiálneho právneho štátu. Poskytnutá náhrada za zásah do právneho postavenia vlastníka podľa Ústavy SR môže byť jednorazová aj opakovaná. Primeraná náhrada nie je symbolom ani gestom dobrej vôle zo strany spoločnosti voči vlastníkovi. Má reálny a nepredstieraný význam (viď nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 42/2015 zverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR pod č. 3/2016) a má byť priznaná opakovane. Žiadal preto, aby Najvyšší súd SR rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2023 č. k. 3Co/96/2022 zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. V súvislosti s námietkou dovolateľa o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť

preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premis dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

13. Je potrebné zdôrazniť, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

14. V súdnej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP, keď mal za to, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vec správne právne posúdil a svoje rozhodnutie náležite odôvodnil v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd konštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP). Dovolací súd je toho názoru, že odvolací súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k prijatému rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie nemožno považovať za zjavne neodôvodnený. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia má náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. V súdnej veci sú z rozhodnutia odvolacieho súdu zrejmé úvahy, ktoré ho viedli k potvrdeniu záveru súdu prvej inštancie o nedôvodnosti uplatneného nároku. Odvolací súd sa dostatočne vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a s odvolacími námietkami dovolateľa. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie jednoznačne vyplýva, aké dôkazy vykonal, ako ich vyhodnotil a ako vec právne posúdil a to s uvedením príslušných zákonných ustanovení. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, s ktorým sa odvolací súd stotožnil, že nárok žalobcu nie je dôvodný.

15. Súd prvej inštancie sa v odôvodnení rozsudku podrobne zaoberal aktívnou legitímáciou na strane žalobcu, premlčaním nároku ako aj otázkou, či za vecné bremeno prislúcha finančná náhrada, a či je následne táto náhrada vo forme opakujúceho sa plnenia alebo jednorazového plnenia. Konštatoval, že dňom účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., teda dňom 01. 07. 2009, vzniklo v prospech žalovaného na predmetných pozemkoch vecné bremeno, ktorého výkon je žalobca ako aj vtedajší vlastníci (právni predchodcovia žalobcu) povinní podľa ustanovenia § 4 ods. 2 zák. č. 66/2009 Z. z. strpieť. Ďalej sa stotožnil s ustálenou judikatúrou súdov, že takto zriadené vecné bremeno sa považuje za vecné bremeno zriadené za náhradu, ktorá patrí vlastníkovi pozemku voči vlastníkovi stavby. Mal za to, že finančná náhrada zo vzniku vecného bremena je nepochybne jednorazová, nemá charakter opakovaného plnenia. Dňom účinnosti tohto zákona vzniklo v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Stotožnil sa s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30. novembra 2020, ako aj s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26. augusta 2019, z ktorých vyplýva, že vlastníka pozemku, na ktorom viazne zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z., má nárok na primeranú náhradu za nútené obmedzenie vo výške jednorazovej náhrady.

15.1. Preto s ohľadom na jednorazový charakter kompenzácie za obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu a vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaného, kedy žalobca si uplatnil majetkové právo, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe v zmysle § 100 a nasl. OZ, ktorá plynie odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať prvý raz (t. j. od 01. 07. 2009), žalobca si mohol svoj nárok uplatniť do 30. 6. 2012 a tento sa potom od 01. 07. 2012 premlčal. Preto bol nárok žalobcu s prihliadnutím na vznesenú námietku premlčania zamietnutý.

16. Odvolací súd v bode 23. svojho rozhodnutia konštatoval, že sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia, v ktorom sa tento podrobne zaoberal dôvodnosťou nároku žalobcu na zaplatenie náhrady za obmedzenie jeho vlastníckeho práva zo strany žalovaného v období od 08. 10. 2016 do 31. 07. 2018 v sume 191.974,23 eura s príslušným úrokom z omeškania. Konajúci súd správne ustálil existenciu právneho titulu, na základe ktorého žalovaný užíva pozemky pod stavbou ZŠ, ako aj k nej príslušné pozemky vo vlastníctve žalobcu, tento správne právne posúdil ako vecné bremeno v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., rovnako dospel k správnej závere o jeho charaktere ako vecného bremena in rem, za ktoré patrí žalobcovi peňažná náhrada, nakoľko v dôsledku existencie vecného bremena je obmedzené jeho vlastnícke právo; peňažná kompenzácia, ktorá je v takom prípade na mieste, má pritom povahu jednorazovej náhrady, resp. plnenia a keďže je majetkového charakteru, podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ktorá v prípade žalobcu začala plynúť počnúc od 01. 07. 2009 a uplynula dňom 01. 07. 2012. Prihliadajúc na žalovaným dôvodne vznesenú námietku premlčania konajúci súd následne žalobu žalobcu zamietol; myšlienkovú úvahu, na ktorej založil svoje rozhodnutie, pritom dostatočne jasne a presvedčivo zdôvodnil, aplikujúc zodpovedajúce ustanovenia právnych predpisov, vrátane aktuálnej súdnej judikatúry, a to tak vo vzťahu k charakteru vecného bremena (in rem), ako aj k jeho jednorazovej povahe, a preto jeho rozhodnutie nemožno považovať za nepreskúmateľné alebo arbitrárne.

17. Z dovolania vyplýva vyvodzovanie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v rámci ktorého žalobca koncipoval dve právne otázky: (i) „Akej povahy je vecné bremeno vzniknuté podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. v platnom znení, t. j. či toto zákonné vecné bremeno je povahy in rem alebo povahy in personam“ a (ii) „či výrazný zásah do vlastníckeho práva vlastníka pozemku obmedzením jeho vlastníctva vecným bremenom vzniknutým podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. v platnom znení, z dôvodu zásahu ktorého je vlastník pozemku vylúčený z výkonu svojich vlastníckych práv k pozemkom nachádzajúcich sa v lukratívnej lokalite a o rozsiahlej plošnej výmere a pozemky, ktoré z dôvodu uvedeného zásahu užíva výlučne oprávnený zo zákonného vecného bremena, je dôvodom na odplatu za predmetné vecné bremeno opakovaného charakteru“. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) dovolací súd ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (3Cdo/214/2018).

18. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd sa v prejednávanej veci dôsledne zaoberal rozborom namietaného charakteru vecného bremena, ktoré je povahy in rem, ako aj námietkami žalobcu ohľadom odpłaty za jeho zriadenie, ktorá je v nadväznosti na ustálenú rozhodovaciu prax jednorazová a podlieha ako majetkové právo premlčaniu. Z dôvodu procesnej ekonomie dovolací súd tak poukazuje na body 23. až 26. napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, kde sa tento zaoberá danou problematikou.

19. Napokon, ako uviedol i súd prvej inštancie s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 8Cdo 17/2019, i judikatúra najvyšších súdnych autorít je v otázke povahy vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. ako vecného bremena „in rem“ jednotná. V tomto smere sa odvolací súd nestotožnil s námietkou žalobcu, že označené rozhodnutie Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky je len rozhodnutím s iným právnym názorom a ako také nepredstavuje ustálenú súdnu prax. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia Najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach Najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia Najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na neho nadviazali. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 8Cdo/17/2019 síce nebolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, keď bolo uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2022, avšak závery v ňom vyjadrené neboli v neskorších rozhodnutiach Najvyššieho súdu spochybnené alebo prekonané. K obsahovo identickým záverom, ako v tomto rozhodnutí, dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky tiež v konaní vedenom pod sp. zn. 2Cdo/194/2018, sp. zn. 1Cdo/99/2019, sp. zn. 7Cdo/26/2014 a sp. zn. 3Cdo/49/2014, pričom prijaté závery nepovažoval za ústavne nekonformné ani Ústavný súd Slovenskej republiky (viď rozhodnutie vo veci sp. zn. IV. ÚS 539/2020). Vzhľadom na uvedené možno označiť rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej vo veci sp. zn. 8Cdo/17/2019, z ktorého konajúci súd čerpal pri právnom posúdení žalobcom uplatneného nároku, za rozhodnutie spadajúce do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“, a preto nijako nepochybil, keď jeho závery pretavil do odôvodnenia napadnutého rozsudku. S poukazom na vyššie uvedené tak neobstoí námietka zo stany žalobcu v dovolaní, že pod pojem ustálená rozhodovacia prax by sa mali zaraďovať len rozhodnutia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia.

20. V kontexte posúdenia vecného bremena viažuceho sa k pozemkom žalobcu ako vecného bremena „in rem“, vyhodnotil odvolací súd za nesprávnu argumentáciu žalobcu, podľa ktorej má vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. povahu „in personam“; tú pritom žalobca založil najmä na výklade legislatívnej skratky „vlastník stavby“ použitej v ustanovení § 2 ods. 1 citovaného zákona, avšak bez zohľadnenia základných aspektov viažucich sa k podstate vecného bremena ako vecného práva spojeného s vlastníctvom nehnuteľnosti. Je nepochybné, že vecné bremeno v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. predstavuje verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva, keď oprávnenie držať a užívať pozemok pod stavbou prislúcha druhovo vymedzenému subjektu - obci alebo vyššiemu územnému celku, a teda obmedzenie vlastníckeho práva vlastníka pozemkov je odôvodnené verejným záujmom (k tomu rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 1Cdo/99/2019). Napokon, treba zdôrazniť, že žalovaný ako mestská časť Bratislavy vykonáva samosprávu Bratislavy a prenesenú pôsobnosť v rozsahu vymedzenom zákonom a štatútom Bratislavy (viď § 1a ods. 2 zákona č. 377/1990 Zb.), pričom má postavenie obce; vlastnícke právo k stavbe ZŠ nadobudol v dôsledku bezodplatného prevodu od Hlavného mesta SR Bratislavy, ktorý súvisel s prechodom pôsobnosti z orgánov štátnej správy na obce na úseku školstva podľa § 2 písm. g) zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, čo vyplýva i z bodu 3 Zmluvy o bezodplatnom prevode nehnuteľností do vlastníctva mestských častí zo dňa 20. 12. 2011.

20.1. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/49/2014 (R 73/2016) konštatoval, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká in rem, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. Podstatu tohto právneho názoru považoval za „ústavne udržateľný“ aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012. Ani ďalšie rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa charakteru finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z., v ktorých posudzoval ústavnosť rozhodnutí založených na obdobných záveroch (sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011) na tom nič nezmenili. Takto ustálený právny názor neovplyvnil ani nález

ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 42/2015.

21. Preto z hľadiska položených dovolacích otázok možno konštatovať, že obe už boli rozhodovacou praxou dovolacieho súdu riešené a teda zodpovedané a tiež neobstojí dovolacia námietka, že rozhodnutia vyšších súdnych autorít neobsahujú žiadnu právnu analýzu, pokiaľ ide o posúdenie povahy vecného bremena vzniknutom podľa zák. č. 66/2009 Z. z.

22. Žalobca prípustnosť svojho dovolania vyvodil aj z § 421 ods. 1 písm. c) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

23. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavená v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov sa ešte neustálili (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu).

24. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. c) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Musí ísť o otázku právnu (nie o otázku skutkovú), ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Osobitne významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je jej zásadný právny význam. Aj za účinnosti nových civilných predpisov je opodstatnené konštatovanie, že otázkou zásadného právneho významu je otázka, ktorá je významná nielen pre tú-ktorú prejednávajú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/132/2009, 2Cdo/71/2010, 3Cdo/51/2006, 4Cdo/151/1998, 5Cdo/1/2010, 7Cdo/117/2011). Zásadný právny význam otázky, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c) CSP, je daný zámerom prispieť k prekonaniu existujúcej rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu. Zároveň musí ísť o otázku, ktorú už riešil dovolací súd, v jeho rozhodnutiach je ale táto otázka riešená rozdielne. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným a zrozumiteľným spôsobom. V prípade, ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd a b) označením konkrétnych (odlišných, aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že dovolateľ je „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“.

25. Dovolať namietal, že súdy Slovenskej republiky cca 8 rokov po účinnosti Zákona priznávali vlastníkom pozemkov z titulu obmedzenia ich vlastníckeho práva vecným bremenom vzniknutom podľa Zákona náhradu vo forme opakovaného plnenia (viď napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR z 23. 4. 2015, sp. zn. 4MCdo/2/2014, rozsudky Okresného súdu Bratislava I. č. k. 10C/42/2015 zo 7. 11. 2015; č. k. 18C/23/2013 z 27. 10. 2016; 12C/207/2012 z 21. 9. 2016; č. k. 12C/42/2015 z 22. 6. 2016; 16C/43/2015 zo 17. 3. 2016; 10C/43/2015 zo 14. 3. 2016; 25C/43/2015 zo 7. 3. 2016; 25C/2/2011; 25C/21/2013, 25C/47/2011; rozsudky Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Co/339/2015; 6Co/117/2012; 6Co/154/2012; rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 10Co/134/2012). Rozhodovacia prax súdov v tejto právnej otázke, bez legislatívnej zmeny Zákona, sa zmenila po rozhodnutiach vyšších súdnych autorít - Najvyššieho súdu SR, Ústavného súdu SR vo veciach náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva zriadeného podľa § 23 ods. 5 zák. č. 182/1993 Z. z. vydaných po roku 2018, t. j. vydaných po uplynutí všeobecnej 3 - ročnej premľacej doby od účinnosti Zákona, je považovaná za jednorazového charakteru a v podstate je odôvodnená tým, že v prípade obmedzenia vlastníckeho práva vecným bremenom vzniknutom podľa zák. č. 182/1993 Z. z. a podľa Zákona ide o obdobnú povahu a charakter obmedzenia a je potrebné vykladať oba právne predpisy obdobne. Žalobca podával žalobu, o ktorej rozhodoval odvolací súd, v roku 2018, teda v čase, keď súd prvej inštancie a odvolacie súdy konštantne judikovali, že náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom vzniknutom podľa Zákona,

je opakujúceho sa charakteru. Samotnému žalobcovi rozhodnutím v jeho vlastnej veci, a to rozsudkom Okresného súdu Bratislava I., č. k. 32Cb/48/2011 z 20. 05. 2019 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cob/21/2020 z 08. 09. 2021, právoplatnom dňa 06. 10. 2021 a vykonateľnom dňa 12. 10. 2021, bola priznaná náhrada opakovaného charakteru za obmedzenie jeho vlastníckeho práva k ČKN pozemku s parc. č. 1253/12 v k. ú. R. vecným bremenom vzniknutom podľa Zákona, voči Hl. mestu SR Bratislava, za obdobie od 01. 07. 2009 do 16. 05. 2011 (za obdobie od 16. 05. 2009 do 30. 06. 2009 mu bola priznaná náhrada z titulu bezdôvodného obohatenia). Rozdielnou aplikáciou práva súdy poškodili žalobcu na jeho právach, keďže mu uvedeným právoplatným rozsudkom bola priznaná náhrada za obmedzenie jeho vlastníckeho práva vecným bremenom vzniknutom podľa Zákona len za obdobie necelých 23 mesiacov, naproti tomu pri výpočte náhrady jednorazového charakteru sa za základ výpočtu berie obdobie 20 rokov (príloha č. 3, kapitola F.2. písm. b) vyhl. MS SR č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku) a porušili princíp právnej istoty (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR), ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva, t. j. povinnosť súdov rozhodovať v obdobných veciach rovnako a tým zachovávať právnu istotu a predvídateľnosť práva.

26. K námietke žalobcu o porušení predvídateľnosti rozhodnutia v tom, že súdy priznávali vlastníkom pozemkov z titulu obmedzenia ich vlastníckeho práva vecným bremenom vzniknutom podľa Zákona náhradu vo forme opakovaného plnenia možno konštatovať, že súdna prax nie je nemenná a podlieha vývoju, a preto, aj keď zmena skoršieho právneho názoru súdu je v zásade nežiaduca, nemožno ju považovať za nepatričnú, predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom. Súd by ale mal v takomto prípade zmenu svojho právneho názoru vo svojom novom rozhodnutí riadne odôvodniť, čo je aj prejednávany prípad.

27. Obdobne v uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/255/2021 zo dňa 14. decembra 2022 sa konštatuje, že ani dovolaciemu súdu nie je doposiaľ známe žiadne neskoršie rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré by závery najvyššieho súdu, ktoré boli vyslovené v uzneseniach 8Cdo/17/2019 a 2Cdo/194/2019 (správne má byť 2Cdo/194/2018, pozn.) boli nejakým neskorším rozhodnutím spochybnené alebo vyvrátené. Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/194/2018 bolo navyše napadnuté ústavnou sťažnosťou, ktorú uznesením zo dňa 28. 10. 2020 pod sp. zn. IV. ÚS 539/2020 Ústavný súd Slovenskej republiky odmietol. Dovolací súd teda konštatuje, že otázka formy náhrady za zriadené vecné bremeno podľa zák. č. 66/2009 Z. z. už bola ako otázka zásadného právneho významu vyriešená a samotné rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ju neriešili rozdielne. Z rozhodnutí Najvyššieho súdu SR jednoznačne vyplýva, že nárok na odplatu za jeho zriadenie nevzniká pri každej zmene vlastníka, náhrada patrí pôvodnému vlastníkovi a má jednorazový charakter a nárok na jej zaplatenie mohol uplatniť v trojročnej premlčacej lehote, ktorá začala plynúť odo dňa nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z.

27.1. Ani jedno z rozhodnutí, ktoré citoval vo svojom dovolaní žalobca, nespadá pod pojem „ustálená rozhodovacia prax“ (R 71/2018) s tým, že rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/2/2014 zo dňa 23. apríla 2015 bolo zrušené nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 349/2015 zo dňa 19. januára 2016.

28. Ďalšie argumenty predstreté žalobcom v dovolaní zhrnuté pod bodom 16 dovolania, smerujú ku kritike právnej úpravy, ktorou sa dané vecné bremeno zriadilo, teda k ustanoveniam zák. č. 66/2009 Z. z., ktorý upravil vznik vecného bremena, s tým, že toto sa vzťahuje aj na príľahlé plochy, ktoré svojím umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou, prípadne ďalšie vysporiadanie majetkovoprávných vzťahov medzi vlastníkom stavby a vlastníkom pozemku (viď §§ 1 ods. 1, 4 ods. 2 cit. zák.). Otázka rozsahu užívania príľahlých pozemkov zo strany žalovaného v danej lokalite nemá vplyv na to, či sa jedná o opakované, alebo jednorazové plnenie.

29. Sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu zhodnými so závermi súdu prvej inštancie alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, však významovo nezodpovedá kritériám pre vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu uvedeným v § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

30. Dovolací súd uzatvára, že dovolanie v časti namietajúcej vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné, ale nie je dôvodné a v časti namietajúcej vyriešenie právnych otázok, ktoré neboli doteraz v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) ako aj v časti, kde by mal dovolací súd rozhodovať rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP) nie je prípustné. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie zamietol (§ 448 CSP).

31. V dovolacom konaní úspešnému žalovanému (§ 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP) dovolací súd trovy dovolacieho konania nepriznal, pretože mu žiadne trovy nevznikli.

32. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.